बराहताल गाउँपालिकाको गाउँसभामा बराहताल गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष श्री लक्ष्मी पुन मगरले प्रस्तुत गर्नुभएको आ व २०८२/०८३ को बजेट वक्तव्य

बराहताल

बराहताल गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
बड्डीचौर सुर्खेत
कर्णाली प्रदेश नेपाल

पेश: २०८२ असार १० गते मंगल
पारित मिति:

श्रद्धेय यस गाउँसभाका अध्यक्ष ज्यू,
गाउँसभाका सदस्य ज्यूहरु,
उपस्थित गाउँ सभा सचिवालयका कर्मचारी तथा सम्पूर्ण महानुभावहरु,

१. नेपालको संविधान बमोजिम नेपालको मूल संरचना संघ प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहको हुने र तीनै तहका सरकारहरुले आ आफ्नो बजेट आफै तयार गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था र स्थानीय तहले असार १० गतेभित्र आगामी वर्षको लागी बजेट तथा कार्यक्रम गाउँसभामा पेश गर्ने प्रावधान अनुसार यस बराहताल गाउँपालिकाको गरिमामय १७ औं गाउँसभामा मैले बराहताल गाउँपालिकाको **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको संयोजकको हैसियतले** समग्र बराहतालको विकास र समृद्धिको खाका सहित बराहताल गाउँपालिकाको आर्थिक बर्ष २०८२/०८३ को अनुमानित आय, व्यय यस गरिमामय सभामा प्रस्तुत गर्न पाउँदा आफूलाई निकै भाग्यमानी महसुस गरेकी छु ।

२. म यस अवसरमा व्यवस्था परिवर्तनका लागी विभिन्न कालखण्डमा विरगती प्राप्त गर्नुहुने महान सहिदहरुप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जलि अर्पण गर्दछु । त्यस्तै घाइते. अपाङ्ग तथा वेपत्ता पारिएका व्यक्ति र उहाँहरुका परिवारप्रति उच्च सम्मान र सहानुभुति प्रकट गर्न चाहन्छु। संविधान र संघीयता कार्यान्वयनको क्रममा संघीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तह गठन पश्चात स्थानीय तहहरुले आफ्नो आगामी आर्थिक वर्षको अनुमानित आय, व्यय र राजश्वको प्रक्षेपण गर्नुपर्ने संवैधानिक र कानूनी व्यवस्था अनुरुप आजको यो गरिमामय सभामा बराहताल गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु

सभा अध्यक्ष ज्यू सभा अध्यक्ष ज्यू अब म यस गरिमामय स...

अब म यस गरिमामय सभामा आगामी आ व को बजेट प्रस्तुत गर्नु पूर्व म चालु आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को समिक्षात्मक प्रगति प्रस्तुत गर्ने

सभा अध्यक्ष ज्यू ... प्रगति प्रस्तुत गर्ने
अब म यस ... गरिमामय सभामा आगामी बजेट प्रस्तु...
२०८१/०८२ को समिक्षात्मक प्रग...

अनुमति चाहन्छु ।

ः बराहताल गाउँपालिकको चालु आ व २०८१।०८२ मा बार्षिक अन्तिम (संशोधित) बजेट रु ६० करोड ३ लाख ६० हजार २ सय ९० रहेकोमा हाल सम्म रु ३९ करोड १ लाख ७९ हजार छ सय २० रुपैया अर्थात कुल विनियोजित बजेटको **६५ प्रतिशत** बजेट खर्च भएको छ । जसमध्ये चालु खर्च ६८.११ प्रतिशत र पुजिगत खर्च ५८ .८७ प्रतिशत रहेको छ । यस आ.व. को अन्त सम्ममा कुल चालु खर्च ८९ प्रतिशत र पुजिगत खर्च ८६ प्रतिशत पुग्ने अनुमान गरेकी छु ।

ः यस आ.व. मा नेपाल सरकारबाट कुल वार्षिक आय अनुमान ३५ करोड दुइ लाख १७ हजार रहेकोमा यस अवधिमा रु २९ करोड ९९ लाख ८७ हजार ९ सय अर्थात कुल आय अनुमानको ९४ प्रतिशत मात्र निकासा प्राप्त भएको छ ।

ः कर्णाली प्रदेश सरकारबाट कुल विनियोजित रु ७ करोड ७७ लाख ३३ हजार मध्ये हाल सम्म जम्मा रु ७ करोड २३ लाख ९७ हजार २५० अर्थात कुल अनुमानित आयको ९९ प्रतिशत निकासा प्राप्त भएको छ ।

ः यस आ व मा आन्तरिक स्रोतको अनुमान **रु ४ करोड ३४ लाख ३५ हजार ८७५** भएकोमा गत आ. व. को बैंक मौज्दात रु ३ करोड ८४ लाख ५६ हजार १ सय पचासी र आन्तरिक राजश्वबाट जम्मा रु ४९ लाख ७९ हजार ६ सय ९० उठाउने लक्ष्य लिएकोमा जम्मा रु २३ लाख ४५ हजार ७ सय १९ मात्र अर्थात कुल अनुमान ४७ प्रतिशत मात्र राजश्व संकलन भएको अवस्था छ ।

ः यस आव मा दहत्तर बहत्तर शुल्क बापत रु १ करोड ३ लाख २८ हजार ७ सय

३१ संकलन भै यस गाउँपालिका र प्रदेश सरकार बीच कानून बमोजिम बाँडफाँड भैसकेको अवस्था छ।

यस आव मा अपेक्षाकृत राजश्व संकलन नभएको तथा बैंक मौज्दात समेत अनुमान भन्दा कमी भएको र संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदानमा समेत कटौती भएको अवस्था छ। जसले गर्दा आ.व. को उत्तरार्धमा आन्तरिक स्रोतको भुक्तानीमा स्रोतको अत्याधिक चाप पर्न गै सम्पन्न भएका केही योनाको भुक्तानी समेत हुन कठिन परिस्थिति उत्पन्न भएको अवस्था छ।

सभा अध्यक्ष तथा गाउँसभा सदस्य ज्यूहरु, अब म चालु आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को क्षेत्रगत उपलब्धीहरु र गाउँपालिका र मातहतका वडा कार्यालयहरुबाट चालु आ.व. मा हाल सम्म भए गरेका कामहरुको संक्षिप्त प्रगति प्रस्तुत गर्न चाहन्छु।

क्षेत्रगत खर्चको अवस्था हेर्दा **आर्थिक विकासमा** कुल विनियोजित बजेटको ७० दशमलव ३४ प्रतिशत, **सामाजिक विकासमा** ६८ दशमलव २२ प्रतिशत, **पूर्वाधार विकासमा** ५३ दशमलव १६ प्रतिशत **सु शासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रमा** २६ दशमलव ९९ प्रतिशत कार्यालय संचालन तथा प्रशासनिक क्षेत्रमा ५३ दशमलव ५ प्रतिशत खर्च भएको अवस्था छ।

सभाका अध्यक्ष ज्यू,

अब म गत १५ औं गाउँसभाबाट स्वीकृत चालु आ.व. ०८१/०८२ को नीति, बजेट योजना तथा कार्यक्रमका आधारमा यस गाउँपालिकाले २०८२ जेठ मसान्तसम्म गरेका कामहरुको संक्षेपमा समिक्षा गर्ने अनुमति चाहन्छु।

आ.व. २०८१/०८२ मा सम्झौता भएका २२६ योजना मध्ये १८१ वटा अर्थात करिब ८० प्रतिशत योजनाहरु सम्पन्न भै भुक्तानी भैसकेका छन भने केही योजनाहरु सम्पन्न भै भुक्तानीका लागि कार्यालयमा पेश भएका र थोरै मात्र योजनाहरु सम्पन्न हुने चरणमा रहेका छन।

यस अवधिमा बराहताल गाउँपालिकाको वडा नं ४, ५ र १० को वडाकार्यालय निर्माण कार्य सम्पन्न भै उक्त वडा कार्यालयहरु औपचारिक रुपमा यो आर्थिक वर्षमा उद्घाटन भएका र उक्त वडा कार्यालयहरुबाट सेवा प्रवाह सुचारु भएको छ

त्यस्तै वडा नं ९ को वडा कार्यालय भवन निर्माण सम्पन्न भैसकेको छ भने वडा नं ७ र ८ को वडा कार्यालय तथा ५ शैया अस्पताल तरंगाको भवनको अधिकांश निर्माण कार्य सम्पन्न भैसकेको छ भने बाँकी काम आगामी आ.व. को पहिलो चौमासिक अवधिमा सम्पन्न गरी उक्त नव निर्मित भवनहरुबाट सेवा प्रवाह सुचारू गरिनेछ ।

बराहताल गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माण चालु आवको अन्त्य मसान्त सम्म सम्पन्न हुने गरी निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा रहेको छ आगामी आव देखी गाउँपालिकाको आफ्नै प्रशासनिक भवनबाट सेवा प्रवाह सुचारु गरिनेछ ।

गत आ व मा सम्झौता भएका हतेरीघाट सोतखोला झो.पु, भुटुके र रक्सेनी जोड्ने झोलुङ्गे पुल चालु आव मा सम्पन्न भै संचालनमा आएका छन ।

विभिन्न विद्यालयका भवन तथा यस आ.व. मा ठेक्का मार्फत संचालन गरिएका सडक योजनाहरु निर्माण सम्पन्न भएका छन ।

... कार्यालयहरुमै पुगेर योजना सम्झौता शिविर तथा उपभोक्ता समितिका ... पदाधिकारीहरुलाई अभिमुखीकरण गरिएको छ।

... आर्थिक वर्ष को जेठ मसान्त सम्म ३५७ घरधुरीमा नयाँ धारा जडान गरी ... सेवालाई थप विस्तार गरिएको छ।

... गाउँपालिकालाई नेपाल सरकार र कर्णाली प्रदेश सरकारवाट स्वीकृत ... तथा कार्यक्रमहरु अधिकांश योजना तथा कार्यक्रमको ठेक्का एवं ... समिति मार्फत काम सम्पन्न भएका छन।

... पाठेघरको समस्या भएका महिलाहरूलाई रिङ्ग पेसरी (RING PESSARY) राख्नुका साथै पाठेघरको मुखको क्यान्सर सम्बन्धी स्वास्थ्य ... सञ्चालन गरिएको छ। आँखा शिविर, दन्त तथा मुख सम्बन्धी स्वास्थ्य ... क्षयरोग खोजपडताल सम्बन्धी कार्य, महत्वपूर्ण कार्यक्रम संचालन ...को छ।

... मृगौला प्रत्यारोपण गरेका, डायलाइसिस गरिरहेका, क्यान्सर रोगी र मेरूदण्ड ... भएको विरामीलाई औषधी उपचार खर्च वापत प्रत्येक विरामीलाई ... सरकारले तोके बमोजिम मासिक रू. ५,०००।–(पाँच हजार) का दरले ... आउने रकम सम्बन्धित विरामीहरुको बैंक खातामा जम्मा गरिएको छ।

...अनलाइन प्रणालीबाट गाउँपालिका र वडास्तरबाट राजस्व संकलन प्रणाली ... गरिएको छ। गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, सबै वडा कार्यालयमा इ-... जडान गरिएको, योजना सफ्टवेयर, वडा सिफारिस संघ संस्था दर्ता ...सफ्टवेयर डिजिटल नागरिक बडापत्र अनलाइन नागरिकता सिफारिस प्रणाली ... गरी डिजिटल पालिका बनाउने अभियानलाई जोड दिइएको छ।

... स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्व-मूल्याङ्कन (Local Government Institutional Capacity Self-Assessment- LISA), स्थानीय तह ...य सुशासन जोखिम मूल्याङ्कन (Fiduciary Risk Assessment- FRA), वित्तीय आयोगको कार्य सम्पादन सूचक अनलाइन पोर्टल तथा अन्य

अनलाइन System हरुको मूल्याङ्कनलाई व्यवस्थित गर्दै सुधारोन्मुख नतिजा हासिल भएको छ।

यस आ.व. मा बराहताल गाउँपालिकाका विभिन्न ५ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा अपाङ्गता जाँच तथा अपांगता परिचय पत्र वितरण शिविर संचालन गरी ५५ र कार्यालयमा प्राप्त भएका निवेदन उपर छानविन गरी नियमित रुपमा जम्मा १३ जना गरी ६८ जनालाई अपांगता अपांगता परिचयपत्र वितरण गरिएको छ।

लक्षित वर्गको बजेट अन्तरगत लोकसेवा शिक्षक सेवा तयारी कक्षा आय आर्जनका कार्यक्रम र क्षमता विकासका कार्यक्रम संचालन गरिएको छ।

बालविवाह, बाल हिंसा, र महिला हिंसा सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ। कुरिति र कुप्रथा तथा सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ।

बराहताल गाउँपालिकालाई वाल मैत्री स्थानीय शासन घोषणाको लागि पूर्वतयारी चरणका कामहरु सम्पन्न भएका छन।

कृषि विकास शाखा र पशु विकास शाखा मार्फत नेपाल सरकार प्रदेश सरकार र बराहताल गाउँपालिकाबाट तर्जुमा गरिएका सबै योजना तथा कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ।

नगदेबाली पकेट क्षेत्र र तरकारी खेती पकेट स्थापना र विस्तारका कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ।

रोजगार सेवा केन्द्र मार्फत कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित न्यूनतम रोजगारी सृजना तर्फ ८० जनालाई १०० दिन बराबरको न्यूनतम रोजगारी प्रदान गरिएको छ।

२० जना ईलेक्ट्रिसीयन र २० जना कन्स्ट्रक्सन मेसन गरि ४० जनालाई ... दिन बराबरको कार्यस्थलमा आधारित सिपमूलक तथा जीवन उपयोगी सिपमूलक तालिम प्रदान गरि डकर्मी र इलेक्ट्रीसियन मर्मत को जनशक्ति उत्पादन गरिएको छ।

अल्पकालिन रोजगारी सृजना तर्फ मूख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत ... जनालाई औषत ६० दिन बराबरको रोजगारी प्रदान गरिएको छ।

... जनाको को आर पी एल विधि मार्फत डकर्मी र प्लम्बर सिपको सिप ... गरिएको छ।

... शाखा मार्फत नेपाल सरकार कर्णाली प्रदेश सरकार र स्थानीय तहले तय ... योजना तथा कार्यक्रम सम्पन्न गरिएका छ। बराहताल गाउँपालिकाको ...क्षेत्र योजना निर्माण गरी लागु गरिएको छ।

...सामाजिक सुरक्षा वापतको रकम वितरणलाई सेवाग्राही मैत्री बनाउन नविल ... ...करण शाखा नेपाल प्रहरी र वडा कार्यालयहरुको सहयोगमा वडा नं ... वडा कार्यालयहरुबाटै वितरण गर्न शुरु गरिएको छ।

... अध्यक्ष महोदय,

... म आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ बजेट तथा कार्यक्रमका उद्देश्य तथा ...मिकता यस गरिमामय गाउँ सभामा पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु।

उद्देश्यहरु:

(क) उत्पादनमा आधारित अर्थतन्त्रको निर्माण गरी बराहताल गाउँपालिकाको उच्च र दिगो आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने।

(ख) गाउँपालिकामा उपलब्ध स्रोत साधन श्रम पुँजी र प्रविधिको प्रयोग र परिचालन मार्फत रोजगारी सिर्जना र गरिवी निवारण गर्ने

(ग) संघ र प्रदेश संगको समन्वय र सहकार्यमा विकास निर्माणका क्रियाकलापहरु संचालन गरी समृद्ध बराहताल निर्माण गर्ने

(घ) आर्थिक तथा सामाजिक रुपान्तर मार्फत सन्तुलित समावेशी आत्मनिर्भर अर्थतन्त्र निर्माण गर्ने।

बजेटका प्राथामिकताहरु निम्नानुसार रहनेछन:

(क) कृषि क्षेत्रको सुधार तथा रुपान्तरण

(ख) उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि

(ग) रोजगारी सिर्जना र गरिबी निवारण

(घ) स्थानीय आर्थिक विकास

(ङ) मानव संसाधन पूर्वाधारको विकास र पूजी निर्माण

(च) सुशासन र प्रभावकारी सेवा प्रवाह

ग अध्यक्ष महोदय,

नेपालको संविधान जारी भएपछि मुलुकमा संघीयता कार्यान्वयन भई स्थानीय तहलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले निर्देशित गरे बमोजिम बराहताल गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ को बजेट पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

बराहताल गाउँपालिका अन्तर्गत तपसिल बमोजिमका ऐनहरु स्वीकृति गरि कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ।

तपसिल

क विनियोजन ऐन, २०८२

ख आर्थिक ऐन, २०८२

ग अध्यक्ष महोदय

ग गाउँ सभा सदस्य ज्यूहरु

अब आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ को अनुमानित आय व्यय को विवरण पेश गर्न चाहान्छु ।

बराहताल गाउँपालिकाको आ.व. २०८२।०८३ कुल बजेट रु ६३ करोड ०७ लाख ४८ हजार ९९९ अनुमान गरेकी छु । जसमध्ये चालु तर्फ कुल बजेटको करिव प्रतिशत र पुजिगत तर्फ कुल बजेटको प्रतिशत रहने अनुमान गरेकी छु ।

बराहताल गाउँपालिकालाई नेपाल सरकारबाट समानीकरण अनुदान तर्फ ११ करोड ५७ लाख , शसर्त अनुदान (चालु) तर्फ २४ करोड ६३ लाख शसर्त अनुदान पुजिगततर्फ रु ८३ लाख र विशेष अनुदान तर्फ १ करोड पैसठ्ठी लाख र समपुरक अनुदान रु ८७ लाख वित्तिय हस्तान्तरण गरी कुल ३९ करोड ९ लाख बजेट प्राप्त भएको छ ।

त्यसैगरी कर्णाली प्रदेश सरकारबाट बराहताल गाउँपालिकालाई

समानीकरण अनुदान तर्फ १ करोड ३७ लाख ३३ हजार, शसर्त अनुदान (चालु) तर्फ १६ लाख १८ हजार शसर्त अनुदान पुजिगततर्फ रु ३ करोड ७५ **लाख र विशेष अनुदान तर्फ १ करोड १४ लाख गरी कुल रु ६ करोड ४२ लाख ५१ हजार बजेट प्राप्त भएको छ ।**

४१. **राजश्व अनुदान बाँडफाँड तर्फ नेपाल सरकारबाट १४ करोड ४४लाख ९६ हजार २९२ र कर्णाली प्रदेश सरकारबाट रु २५ लाख एक हजार ७ सय ७ गरी कुल रु राजश्व आम्दानी हुने अनुमान गरेकी छु ।**

४२. **आगामी आ.व. २०८२।०८३ मा गाउँपालिकाको आन्तरिक आम्दानी तर्फ रु** ७०लाख **दहत्तर बहत्तर मार्फत रु ६६लाख र बैंक मौज्दात रु १ करोड ५० लाख गरी जम्मा रु २ करोड ८६ लाख आन्तरिक आम्दानी हुने अनुमान गरेकी छु ।**

सभा अध्यक्ष महोदय
तथा गाउँ सभा सदस्य ज्यूहरु

अब म आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ मा संचालन गरिने मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरुको को अनुमानित व्ययको विवरण पेश गर्ने अनुमति चाहान्छु ।

अनुमानित व्यय:

४३. संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, आन्तरिक श्रोत तथा मौज्जात परामर्श सेवा अन्तर्गत बराहताल गाउँपालिकामा वित्तीय हस्तान्तरण भई आएको रकमबाट चालु खर्च तर्फ कुल बजेटको **करिव ५८** प्रतिशत व्यय हुने अनुमान गरि बजेट बिनियोजन गरेको छु ।

४४. संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, आन्तरिक श्रोत तथा मौज्जात परामर्श सेवा अन्तर्गत बराहताल गाउँपालिकामा वित्तीय हस्तान्तरण भई आएको रकमबाट पूँजीगत खर्च तर्फ **कुल बजेटको करिब ४२ प्रतिशत** व्यय हुने अनुमान गरि बजेट बिनियोजन गरेको छु ।

४५. बराहताल गाउँपालिकालाई संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, आन्तरिक श्रोत, मौज्जात परामर्श सेवा तथा अन्य कार्यक्रमबाट समेत गरी कुल बजेट ६३ करोड

७ लाख ४८ हजार ९ सय उनान्सय रुपैया व्यय हुने यस गरिमामय गाउँसभामा अनुमान गरि बजेट बिनियोजन गरेको छु ।

४६. बराहताल गाउँपालिका अन्तर्गत विभिन्न आयोजनाहरुमा लागत सहभागिता साझेदारी जुटाउन समपूरक कोषका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु।

४७. गत आर्थिक वर्षको अन्तिम किस्ता बापत निकासा बाँकी रकम नआएको तथा लक्ष्य अनुरुप राजश्व संकलन तथा आन्तरिक आम्दानी गर्न नसकिएकोले कारणले चालु आर्थिक वर्षमा भुक्तानी गर्न बाँकी रहेका दायित्व सिर्जना भएका योजनाहरुको भुक्तानीका लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

४८. निवृत्तिभरण प्राप्त गर्ने कर्मचारी बाहेक अन्य अस्थायी करार कर्मचारीहरुलाई सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गर्न आवश्यक रकम विनियोजन गरेकी छु ।

सभाका अध्यक्ष ज्यू

अब म नेपाल सरकार तथा कर्णाली प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रमहरु पेश गर्न अनुमति चाहन्छु ।

४९. बराहताल गाउँपालिकालाई नेपाल सरकार रु ३९ करोड ९ लाख बराबरका योजना तथा कार्यक्रमहरु हस्तान्तरित भई प्राप्त भएका छन । उक्त बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश भएका योजना तथा कार्यक्रमहरु अनुसुची-१ मा विस्तृत रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

५०. बराहताल गाउँपालिकालाई कर्णाली प्रदेश सरकार रु **६ करोड ४२ लाख ५१ हजार** बराबरका योजना तथा कार्यक्रमहरु हस्तान्तरित भई प्राप्त भएका छन । उक्त बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश भएका योजना तथा कार्यक्रमहरु अनुसुची-२ मा विस्तृत रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

५१. बराहताल गाउँपालिकाको आ.व २०८२।०८३ को बज़ेट तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनबाट बराहताल गाउँपालिकाको राजनीतिक, आर्थिक, भौतिक पूर्वाधार, सामाजिक र सांस्कृतिक तथा वातावरणीय क्षेत्रमा उल्लेख्य सुधार हुने कुरामा विश्वास लिएको छु समाजलाई न्याय, समानता, स्वतन्त्रता र

विकासतर्फ डोऱ्याउन यो बजेट तथा कार्यक्रम महत्वपूर्ण भुमिका रहनेछ ।यसको सफल कार्यान्वयनमा सरोकारवाला सबैको अर्थपूर्ण योगदानको अपेक्षा गरेको छु।

५२. बराहताल गाउँपालिकाको शान; कृषि, पर्यटन, वन, शिक्षा र पूर्वाधार हाम्रो अभियान भन्ने नारालाई आत्मसात गर्दैं संविधानको मर्म र भावना अनुसार जनताको सबै भन्दा नजिकको सरकार स्थानीय सरकार भएकोले आम नागरिकहरुको गाउँपालिका प्रति विकास र सेवा प्रवाहको अपेक्षा धेरै हुनु स्वभाविक नै हो । तर निश्चित स्रोत र साधनको उपलब्धताको कारण एकैपटक सवै अपेक्षाहरु पुरा नहुन सक्छन । ती सवै नागरिकहरुका आकांक्षालाई क्रमशः पुरा गर्दै लैजाने वाचा गर्दैं आगामी आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ को बजेट मार्फत धेरै जसो अपेक्षा सम्वोधन गर्ने जमर्को गरेको छु ।

५३. अन्तमा प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रम तयारीका क्रममा सल्लाह, सुझाव र योगदान गर्नु हुने संघीय प्रतिनिधी सभाका संसद ज्यू र प्रदेश सभाका माननीय मन्त्री ज्यू, प्रदेश सभाका माननीय सदस्य ज्यूहरु, गाउँपालिका अध्यक्ष ज्यू, विषयगत समितिका संयोजक तथा पदाधिकारीहरु, सम्पुर्ण वडाध्यक्ष ज्यूहरु, गाउँ कार्यपालिका सदस्य ज्यूहरु, गाउँसभा सदस्य ज्यूहरु, स्थानीय राजनीतिक दलका प्रमुख एवं प्रतिनिधि ज्यूहरु, नागरिक समाज, सञ्चारकर्मी, गैरसरकारी संस्थाका प्रतिनिधिहरु, कर्मचारी मित्रहरु, सम्पूर्ण सरोकारवाला तथा बराहतालबासीहरु प्रति हृदयदेखि आभार र कृतज्ञता प्रकट गर्दछु ।

मार्फत सुझाव र माननीय

धन्यवाद !!

लक्ष्मी पुन मगर

उपाध्यक्ष तथा संयोजक

बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति

बराहताल गाउँपालिका सुर्खेत

मितिः २०८२।०३।१०

[illegible] सदस्यहरू,

[illegible] गरिमामय गाउँसभामा क्षेत्रगत रुपमा आ.व. २०८२/०८३ को बराहताल [illegible] वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु।

[illegible] विकास

[illegible] पशुपंक्षी :

- [illegible] स्रोत बीउबिजन, प्रविधि र श्रमको अधिकतम उपयोग गरी कृषि उत्पादन [illegible] ।
- [illegible] पोषण सुरक्षाको सुनश्चिताको लागि पारिवारिक पोषण सुधारलाई [illegible] दिईनेछ ।
- [illegible] कृषि जैविक विविधता र वातावरण संरक्षणलाई ध्यानमा राखी दिगो [illegible] को प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- [illegible] तथा जलवायु अनुकुलन प्रबिधिहरुको उच्चतम प्रयोग गरि कम्तिमा [illegible] नमुना कृषि गाउँ बनाईनेछ ।
- [illegible] घटाउन नविनतम प्रविधिका कृषि यन्त्र/उपकरणहरु अनुदानमा [illegible] ।
- [illegible] भित्र रहेका बाझो जमिनको क्षेत्रफल एकिन गरि बाझो जग्गालाई [illegible] ईनेछ ।
- [illegible] अभिवृद्धिगर्न मागमा आधारित तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
- [illegible] लिनालिमा आउने समस्याहरुको पहिचान तथा ब्यवस्थापन गर्न [illegible] सञ्चालनमा ल्याईनेछ ।
- [illegible] सुरक्षामा टेवा पुर्याउन तथा जिविकोपार्जनमा सुधार ल्याउन [illegible] विपन्न कृषक लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- [illegible] युवाहरूको आकर्षण बढाउन अध्यक्ष युवा लक्षित कार्यक्रम [illegible] ईनेछ ।

- एक वडा एक साना ब्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट) क्षेत्र निर्धारण तथा सञ्चालन गरिनेछ ।
- पोषणमैत्री नमुना गाउँ निर्माण गर्न उपाध्यक्ष कोसेली कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याईनेछ ।
- विभिन्न बालिको बिउ श्रोत केन्द्र स्थापनाका लागि पहल गरिनेछ ।
- कृषि उपजको बजारिकरणको लागि थप २ स्थानमा कृषि उपज हाटबजार सञ्चालनार्थ सम्भाब्यता अध्ययन गरिनेछ।
- बराहताल गाउँपालिकाको कृषि विकास रणनिति बनाई कार्यान्वनमा ल्याईनेछ ।
- बालि नालिका शत्रुजिव ब्यस्थापनमा कृषकलाई दक्ष बनाउन एक वडा एक कृषक पाठशाला सञ्चालनमा ल्याईनेछ ।
- पशुपालन व्यबसायलाई विविधिकरण, व्यबसायीकरण, आयमुलक तथा सम्मानित पेशाको रुपमा विकास गरिनेछ ।
- किसान- पौष्टिकयुक्त, विषादिमुक्त रैथाने बाली विकासमा जोड दिइनेछ। उत्पादित वस्तुको वजारीकरणमा सोझै सहयोग पुऱ्याउने एप प्रयोगमा ल्याइनेछ र बिचौलियाबाट उन्मुक्ति दिइनेछ। संभाव्यता अध्ययन गरी पीपीपी मोडलमा हरेक वडामा कृषि उपज तथा जडिबुटी संकलन, भण्डारण, प्रशोधन तथा वितरण केन्द्र खोल्न प्रोत्साहित गरिनेछ।
- पशुपालन मार्फत स्थानिय स्वरोजगारी वृद्धि गर्दै पशुपन्छी जन्य उत्पादनमा पालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउनुका साथै उत्पादित पशुजन्य बस्तुको निर्यात गरि आर्थिक विकास गर्ने निती लिईने छ ।
- उपभोगको माध्यम बाट खाध्य तथा पोषण सुरक्षामा योगदान पुर्याउन स्थानिय तथा रैथाने जातका बढि मुल्य जाने खालका पशुजन्य बस्तुहरु (जस्तैः कालिज, स्थानिय कुखुरा, बट्टाई, जंगली बदेल, सुङ्गुर, र खरी) जातका बाख्रापालन लाई

जनशक्तिलाई स्वरोजगार एवमं सफल उद्यमी बनाउने पहल गर्नु शाखाको मुल उद्देश्य रहनेछ ।

- लघु साना तथा मझौला उद्यमीः लघु, साना र मझौला उद्यमीलाई घरबाटै उद्योग सञ्चालन गर्ने, प्रविधि र कर्जा प्राप्तिमा सहजीकरण गर्ने र आत्मनिर्भर बनाउने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ऐतिहासिकतालाई आन्तरिक तथा बाह्रय पर्यटकको रुपमा विकाश गर्न थप आवश्यक संरचना निर्माण गरिनेछ ।

ख सामाजिक विकास

स्वास्थ्य तथा आयुर्वेद

- पूर्ण खोप पालिका घोषणा लाई निरन्तरता दिईनेछ र खोप सम्बन्धि सुक्ष्म योजना विश्लेषण गरि घरधुरी सर्वेक्षण गरीनेछ ।
- सुनौलो हजार दिनका आमा तथा बच्चाहरूको कुपोषणको अवस्था प्रत्येक २ महिनामा टोल स्तरमा पुगी लेखाजोखा गरी थप OTC सेन्टर स्थापना गरिनेछ ।
- बालवालिकालाई प्रदान गरिने पोषण भत्तालाई बृद्धि अनुगमन संगसंगै लगिनेछ ।
- समुदायमा आधारित एकिकृत बालरोग व्यवस्थापन तथा नवजात शिशु स्याहार कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता अभिवद्धि गरिनेछ ।
- आधारभुत स्वास्थ्य सेवा ईकाइलाई वर्थिङ्ग सेन्टरको रुपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट निःशुल्क परिवार नियोजनको सेवा विस्तार गरिनेछ ।
- ANC/PNC सेवालाई बढाउनका लागि आगामी वर्षमा वडा नं. १ को गाडापानी, वडा नं. ३ को नरसिंहकाडा, वडा नं. ६ बुटी, वडा नं. ८ को रानिवन र वडा नं. १० को सलैनालाइ Birthing Center स्तरोन्नती गरिने छ ।

- ...सेवालाई बढाउनका लागि स्वास्थ्यकर्मीहरू द्वारा घरमा पुगी जाँच गर्ने ...व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईनेछ ।मातृ तथा वाल स्वास्थ्य सेवा समन्वयका लागि ...मोबाइल स्वास्थ्य कार्यक्रम" सञ्चालन गरिनेछ ।
- ...पालिका भित्रका स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुन आउँदा निःशुल्क एम्वुलेन्स सेवा ...प्रदान गरिनेछ । पालिका भित्रका स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुन नसकेको ...अवस्थामा स्वास्थ्य संस्थाको रिफरमा प्रदेश भित्रका जुनसुकै स्वास्थ्य संस्थासम्म ...पुऱ्याउन एकतर्फी एम्बुलेन्स सेवा निःशुल्क गरिनेछ ।
- ...जनघनत्व तथा भुगोलका आधारमा आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्रदान ... हाल सञ्चालनमा रहेका गाउँघर क्लिनिक, खोपकेन्द्र आवश्यकता अनुसार ...स्तरोन्नती गरिनेछ ।
- ...विशेषज्ञ सहितको स्वास्थ्य शिविर आवश्यकताका आधारमा समय समयमा सञ्चालन ...गरिनेछ ।
- ...गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका ज्येष्ठ नागरिकहरू तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तीहरूलाई ...आधारभूत तथा निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा नियमित रूपमा घर दैलोमा गई प्रदान गर्ने ...व्यवस्था गरिनेछ ।
- ...महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको भूमिकाको उच्च मुल्याङ्कन गर्दै क्षमता अभिवृद्दि, थप ...व्यवस्थापनका सामग्री र प्रोत्साहन रकमलाई निरन्तरता दिईनेछ साथै आधारभुत ...तालिम र सञ्चार खर्चको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ...गाउँपालिका तथा वडास्तरिय द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT) टिम पुर्नगठन गरी ...प्रभावकारी गराईनेछ ।
- ...स्वास्थ्यसेवा संग सम्वन्धित सुचना प्रणालीलाई एकीकृत गरी प्रकाशन गर्ने व्यवस्था ...मिलाईनेछ । पालिका भित्रका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई क्रमिक रुपमा ...डिजिटलाइजेशन तथा पेपरलेस बनाउँदै लगिनेछ ।

- महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका: स्वास्थ्य विमाबाट खर्च कभर नहुने रोगको उपचार गर्नुपरेमा थप १ लाखसम्म पालिकाले सहयोग गर्ने ब्यवस्था मिलाइनेछ ।

: खानेपानी, सरसफाई

- खानेपानी तथा सरसफाईको सुनिश्चता गर्न प्रवर्धनात्मक, संरचनात्मक र उपचारात्मक पद्धतिको अवलम्वन गरी संचालन भएका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- सबै घरधुरीले उपयोग गर्ने खानेपानीको स्वच्छता परिक्षण गरी स्वच्छता अभिवृद्धिका उपाय अवलम्वन गरिनेछ ।
- सबै गाउँपालिका बासीहरुलाई आधारभुत खानेपानी पूर्वाधारमा पहुँच सुनिश्चता गर्न एक घर एक धारा निति लिई खानेपानीको सेवा बिस्तार गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र तथा आसपासका अन्य क्षेत्रमा उपलब्ध खानेपानी तथा जलाधार क्षेत्रहरुको संरक्षण कार्यलाई विशेष ध्यान दिईनेछ ।
- संचालनमा आउन नसकेका खानेपानीलाई तत्काल संचालनमा ल्याउनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- स्वच्छ खानेपानी पहुँच बिस्तार हुन नसकेका क्षेत्रहरुमा स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्था गर्ने निति अवलम्वन गरिनेछ ।
- फोहोर उत्पादन कम गर्ने तथा पुन प्रयोग गर्न सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- खानेपानीका मुहानहरु खोल्सा खोल्सी र नदिनालामा विना प्रशोधन फोहोर विर्सजन कार्यलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।

३। शिक्षा

- विद्यालयका बाल बिकास स.का. तथा कर्मचारीहरुको प्रोत्साहन भत्ता कार्यक्रमलाइ निरन्तरता दिदै महंगी भत्ता स्वरुप थप रकम उपलब्ध गराउने कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- प्राबिधिक शिक्षा (कृषि ,भेटेनरी) अध्ययनका लागि बिशेष जोड दिइनेछ ।

- शिक्षाका साझेदार संथाहरुलाइ पनि समाहित गर्दै लगिनेछ ।
- हरित बिद्यालय कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- विद्यालय शिक्षालाइ प्रबिधीमैत्री बनाउन शिक्षक कर्मचारीलाइ कम्प्युटर सम्बन्धी क्षमता बिकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- विद्यालयको आत्मनिर्भरताको लागि आयआर्जनका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- सामुदायिक सिकाइकेन्द्रमा आयआर्जनको तथा सचेतनामूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- Skill of Friday अभियान सञ्चालन हरेक शुक्रबार सामुदायिक भवन वा विद्यालयमा युवा लक्षित छोटो अवधिका Soft Skill Communication, Skill Digital Skill, Computer Basic तालिम सञ्चालन ।
- केन्द्रिय छात्रवृत्ति पोर्टलमा गाउँपालिकाका सबै सामुदायिक र निजी विद्यालयका विद्यार्थीहरूको छात्रवृत्ति विवरण एकीकृत गरी राष्ट्रिय छात्रवृत्ति पोर्टलसँग लिंक गरिनेछ ।

युवा, खेलकुद तथा रोजगारी

- खेलकुदको प्रबर्दनको लागि खेलकुद कार्यक्रम व्यबस्थित गरी अघि बढाइनेछ ।
- बराहताल गाउपालिका अन्तरगतका खेलकुद प्रशिक्षक तयार गरी बराहताल गाउँपालिका स्तररिय खेलकुद कार्यक्रमलाई व्यबस्थित गर्दै निरन्तरता दिइनेछ ।
- अध्यक्षकप खेलकुद कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- पालिकाको युवा नीति तर्जुमा गरी लागु गरिनेछ ।
- पालिका तथा वडा स्तरमा क्रियासिल युवाक्लव तथा समुहहरूलाई लागुपदार्थ दुर्व्यसनी, धुम्रपान, मद्यपान, वालविवाह लगायतका सामाजिक कुरीति नियन्त्रण लगायतका कार्यहरूमा परिचालन गरिनेछ । क्लवहरूलाई खेलकुद लागि आवश्यक सामाग्री वितरण गरिनेछ ।

- १६-२५ उमेर समूहः नेपालको संबिधान २०७२ र संघीय लोकतान्त्रिक गणतान्त्रिक नेपालको संस्थागत बिकासका लागि प्रत्येक पालिका र वडाहरुमा "युवा कार्यपालिका" संचालन गरिनेछ। युवाहरुकै निर्णय र सहभागितामा "युवा दौडधुप युवा खेलकुद" आयोजना गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा रहेका योग्य शिक्षित युवाहरूका लागि लोकसेवा आयोगको पूर्वतयारी कक्षा सञ्चालन गरिनेछ ।
- डाक्टर ईन्जिनियर र चार्टर एकाउण्ड पढ्ने योग्य भएका तर घरको आय अवस्था कमजोर भएका छात्रछात्रालाई उच्च शिक्षा अध्ययन गर्नको लागि निश्चित शर्तमा छात्रवृत्ति कार्यक्रम संचालनमा ल्याईने छ ।

५) लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

- अपांगता परिचयपत्र वितरण गर्दा समिती गठन र बैठक बसी समितीको निर्यण बाट परिचय पत्र वितरण गरिनेछ ।
- १० वटै वडाका ३/३ जनाको दरले विपन्न परिवारबाट ग र घ वर्गका अपांगता भएका व्यक्तीहरुलाई वडाको सिफारिस बमोजिम सरसफाई सामाग्री वितरण गरिनेछ ।
- स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने सम्पुर्ण योजना तथा कार्यक्रमलाई लैससास दृष्टिकोणबाट संस्थागत गरि त्यसमा महिला र सिमान्तकृत समुहको अर्थपुर्ण सहभागीतामा कार्यान्वयन गरि मुलप्रवाहीकरण र शसक्तिकरण गर्दै लगिनेछ ।
- महिला, बालबालिका, दलित, सिमान्तकृत समुह, योनिक तथा अल्पसंख्यक समुह, अपांगता भएका व्यक्तिहरुको लागि विपत जोखिम तथा मर्यादित व्यवहार सम्वन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम गरिनेछ ।
- तिज विशेष अवसर पारेर विपन्न एकल महिलाहरुका लागि जनचेतनामुलक सन्देश सहित प्रतियोगितात्मक कार्यक्रम गरिनेछ ।

- बाल अधिकारको संरक्षण तथा प्रबर्द्धनका लागि जोखिममा परेका बालबालिकालाई आपतकालिन उदारका लागि बालकोषको परिचालन गरिनेछ ।
- अपांगता परिचपत्र वितरणलाई न्यायोचित बनाउनका लागि विगतमा जिल्लाबाट वितरण भएका अपांगता परिचय पत्र वितरणका लागि घुम्ति शिविर गरिनेछ ।
- लैगिंक हिसांबाट प्रभावित व्यक्तिहरुलाई संरक्षणका लागि सुरक्षित आवास तथा मनोपरामर्श सेवालाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी तुल्याईनेछ । साथै लैगिंक हिसां निवारण कोषको कार्यान्वयन तथा परिचालन गरिनेछ ।
- हरेक वर्ष लैससास परिक्षण गरी त्यसले यस पालिकामा औल्याएका कमी कमजोरीहरूलाई अर्को बर्षको कार्यक्रममा पहुँच अभिबृद्धि गर्दै लगिनेछ ।
- स्थानीय बाल शासन घोषणा गरिनेछ ।
- बाल बिवाह रणनिति अनुसारका कामहरु अगाडी बढाइ बाल बिवाह न्युनीकरण गरिनेछ ।
- उपाध्यक्षसंग आय आर्जन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

६) **कला तथा संस्कृती प्रवर्धन**

- साँस्कृतिक प्रतियोगिता आयोजना गरि प्रतिभा पहिचान गर्ने र विभिन्न समुदायको संस्कृति संरक्षणमा जोड दिईनेछ ।
- स्थानीय मौलिक संस्कृतिको रूपमा परिचित नौमति बाजा, सोरटी नाच, पञ्चे बाजा लाखे नाचको संरक्षणका लागि तालिम तथा आवश्यक सामाग्री व्यवस्थापनमा सहयोग गरिनेछ ।
- संस्कृतिसँग सम्बन्धित बस्तुको विक्रिवितरण गर्न एक कोशेली घरको स्थापना गरिनेछ ।
- बराहताल गाउँपालिका भित्र वसोवास गर्ने सबै जातजाती, धार्मिक समुदायहरु बीच रहेको परम्परागत कला, संस्कृती, भेषभुषा, मातृभाषा आदि लाई पालिकाकै शोभाको रूपमा लिई संरक्षण तथा जगेर्ना गर्ने कार्य गरिनेछ ।

- कला तथा संस्कृतिसंग जोडिएका विषयहरूको विकासको लागि क्रियाशिल युवा क्लव तथा अन्य संघ संस्था, समूहहरूलाई आवश्यक सामाग्रीहरु उपलव्ध गराउने र सहकार्यमा जोड दिईनेछ ।
- सबै भाषाभाषि र धर्मालम्वीको आत्म सम्मान हुने गरि विभिन्न आस्थाको धरोहर निर्माण तथा सञ्चालनका लागि आवश्यक सहयोग प्रदान गरिनेछ ।

ग) भौतिक पूर्वाधार विकास

- गाउँपालिकाका वडाहरुबाट गाउँपालिकाको केन्द्रसँग जोड्ने सडकहरुको निर्माण स्तरोन्नति कालोपत्रे गर्दै लगिनेछ ।
- यस गाउँपालिकाबाट उपभोक्ता समिति एवम् निर्माण व्यावसायीबाट निर्माण भएका (ठेक्का) पाँच लाख सम्मका योजनाहरु वडास्तरिय अनुगमन समिति र पाँचलाख भन्दा माथिका सबै किसिमका योजनाहरु गाउँपालिका स्तरिय अनुगमन समितिको अनुगमन प्रतिवेदन पश्चात मात्र भुक्तानी हुने गरी अनुगमन समितिलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माण अन्तिम चरणमा रहेको हुँदा आ.व. २०८२/०८३ देखि सोही भवनबाट सेवा प्रवाह सूचारु गरिनेछ ।
- वडा नं. ७, ८ र ९ को वडा कार्यालय भवन निर्माण सम्पन्न गरी आ.व. २०८२/०८३ देखी सोही भवनबाट सेवा प्रवाह सूचारु गरिनेछ ।
- जग्गा उपलब्ध भएका स्थानहरुमा वडा कार्यालयको प्रशासनीक भवन निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको बृहत्तर विकास र समृद्धिका लागि अल्पकालीन दीर्घकालीन, मध्यकालीन, लक्ष्य सहितको गुरुयोजना तयार गरी विगतको अभ्यासमा रहेका टुक्रे योजनाहरुलाई निरुत्साहित गरिने नीति अख्तियार गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको आवश्यक पर्ने स्थानहरुमा झोलुङ्गे पुल निर्माण गरी आवत जावतमा सहजता अपनाइनेछ ।

- सिचाई नपुगेको स्थानमा सिचाई योजना सञ्चालन गरी स्थानीय उत्पादनमा जोड दिइनेछ ।

८. वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

- **समेकित विपद् व्यवस्थापन नीति**
  - ✓ पूर्वतयारी (Preparedness), प्रतिक्रिया (Response), पुनःस्थापना (Recovery), र न्यूनीकरण (Mitigation) सबै चरण समेट्ने नीति अवलम्वन गरिनेछ ।
  - ✓ विपद् व्यवस्थापनमा स्थानीय समुदायको समावेशी सहभागिता अनिवार्य गरिनेछ ।
- **स्थानीय स्तरको जोखिम नक्साङ्कन नीति (Risk Mapping Policy)**
  - ✓ गाउँपालिका तहमा जोखिमयुक्त क्षेत्रहरूको भू–नक्शा बनाईने छ ।
  - ✓ जोखिम मूल्याङ्कन र प्राथमिकता निर्धारण गर्ने प्रणाली विकास गरिनेछ ।
- **जलवायु परिवर्तन तथा वातावरणीय संरक्षण नीति**
  - ✓ जलवायु परिवर्तनसँग सम्बन्धित दीर्घकालीन जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्न वातावरणमैत्री नीति लागु गरिनेछ ।
  - ✓ जंगल संरक्षण, पानीका स्रोत संरक्षण जस्ता उपायहरू समेट्ने निति निर्माण गरिनेछ ।
- **समावेशी सुरक्षा नीति**
  - ✓ अपाङ्ग, वृद्ध, बालबालिका र महिला जस्ता जोखिममा पर्ने समुहलाई पहिलो प्राथमिकता दिईनेछ ।
  - ✓ आपतकालीन अवस्थाका लागि विशेष सुरक्षात्मक प्रबन्ध मिलाईनेछ ।

विपद् व्यवस्थापनका **कार्यक्रमहरू (Practical Programs)**

- **स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण योजना (LDRMP) निर्माण**
  - ✓ प्रत्येक वडामा जोखिम मूल्याङ्कन गरी स्थानीय DRMP तयार गरिनेछ ।
  - ✓ समुदायस्तरमै अभ्यास र पूर्वतयारीको तालिम संञचालन गरिनेछ ।

- **सामुदायिक आपतकालीन उत्तरदाताहरू (Community First Responders) गठन**
  - ✓ प्रत्येक वडामा १०-१५ जनाको टोली बनाइ तालिम दिने (रिस्क कम्युनिकेसन, प्राथमिक उपचार, उद्धार, आदि) व्यवस्था गरिनेछ ।
- **द्रुत सूचना प्रवाह प्रणाली स्थापना (Early Warning System)**
  - ✓ बाढी, पहिरो, डुबान आदिको पूर्वसूचना SMS/साइरनमार्फत दिने सिस्टम
  - ✓ मौसम पूर्वानुमान र जोखिम संकेत प्रणाली निर्माण गरिनेछ ।
- **भौतिक संरचना निर्माण र सुदृढीकरण कार्यक्रम**
  - ✓ बाढी नियन्त्रण तटबन्ध, पहिरो रोक्ने जैविक तथा भौतिक प्रविधिहरू प्रयोग गरि विपद न्युनिकरण गरिने छ ।
  - ✓ सुरक्षित आवास, विद्यालय तथा स्वास्थ्य भवन निर्माण गरिनेछ ।
- **विपद् सचेतना तथा अभ्यास कार्यक्रम (Simulation/Drill)**
  - ✓ विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था र समुदायमा विपद् अभ्यास कार्यक्रम (Mock Drill) संञ्चालन गरिने छ ।
  - ✓ विपद् सचेतना सप्ताह सञ्चालन गरिनेछ ।
- **आपतकालीन राहत कोष र भण्डारण प्रणाली**
  - ✓ तत्कालीन राहतका लागि गाउँपालिकाको स्थायी आपतकालीन कोष व्यवस्था गरिनेछ ।
  - ✓ अन्न, पानी, औषधि, कपडा आदि सामग्रीको स्थानीय स्तरमा भण्डारणको व्यवस्था गरिनेछ ।
- **VCA (Vulnerability and Capacity Assessment) अभ्यास**सबै वडामा गरिने छ ।
- **GIS प्रणाली**प्रयोग गरी जोखिम नक्सा तथा पूर्व सूचना व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- "**घर बीमा कार्यक्रम**"जस्तो कार्यान्वयनमैत्री योजनाविपद् **जोखिम न्यूनीकरण (Disaster Risk Reduction)**को लागि अत्यन्त उपयोगी हुन्छ - विशेष गरी

- गाउँपालिका भित्र शान्ति र अमनचयनको वातावरण सृजना गर्न नेपाल प्रहरी लगायतका सुरक्षा निकायसँग प्रभावकारी रूपमा सहकार्य गरिनेछ ।
- कार्यालयका ठुला साना सबै सवारी साधनहरु सञ्चालन तथा नियन्त्रण गर्नका लागि सवारी साधनहरूको संचालन तथा मर्मत सम्भार सम्बन्धी कार्यविधि निर्माण गरि लागु गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको कार्यालय र यस अन्तर्गतका वडा कार्यालयहरू लगायत अन्य कार्यालयहरुको वार्षीक जिन्सी निरिक्षण समितिवाट पेश गरिएको प्रतिवेदनको आधारमा आवश्यक काम कारवाही गरिने छ ।

च) राजस्व परिचालन तथा वित्तिय व्यवस्थापन

- एकिकृत सम्पति कर लागु गर्न आवश्यक तयारी गरिनेछ ।
- करको संभावित नयाँ क्षेत्रको पहिचान गरि सबै व्यक्ति र संस्थालाई करको दायरामा ल्याईनेछ ।
- गाउँपालिकास्तरका उत्कृष्ट करदाताहरुलाई सम्मान गरिनेछ ।
- करदाताहरूको अभिलेख प्रविधिमा आधारित बनाईनेछ ।
- वडा कार्यालयहरुको प्रभावकारी व्यवस्थापन गरी वडा कार्यालयमा व्यापार व्यवसायको लगत संकलन, दर्ता र नविकरणको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- आर्थिक क्रियाकलापहरुको निश्चित समयमा गांउपालिकाको वेभसाइट वा सूचना पाटीमा सार्वजनिक गरीनेछ ।
- प्रचलित कानून वमोजिम लेखा प्रणालीलाई दुरुस्त राखिने छ र सम्पन्न आयोजनाहरुको कार्यमूलक लेखापरिक्षण गरीनेछ ।
- यस गाउँपालिकामा हाल सम्म रहेको बेरुजु फछ्यौंट गर्न सार्वजनिक लेखा समितिलाई कृयाशिल बनाइनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैंकिङ्ग प्रणाली मार्फत सम्बन्धित वडाहरुबाट वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।